การวิเคราะห์วิธีนำเสนอประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานครในหนังสือ *กรุงเทพฯ น่ารู้ ตอน ย่านเก่า เล่ากรุง* สำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*

Analysis of the Presentation Techniques of Bangkok's History in the *Bangkok Knowledge: Old Quarter Stories* Book for Learners of Thai as a Foreign Language

XUEYUAN ZENG
นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย วิชาเอกภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Master in Thai, Thai as a Foreign Language, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University
นิธิอร พรอำไพสกุล (Nition Pornumpaisakul)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Asst. Prof. Dr., Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University
E-mail: xueyuan.zeng@g.swu.ac.th

Received: February 16, 2025, Revised: April 2, 2025, Accepted: May 26, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การนำเสนอเนื้อหาประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานครในหนังสือ *กรุงเทพฯ น่ารู้ ตอน ย่านเก่า เล่ากรุง* สำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ผลการวิจัยพบ การใช้วิธีนำเสนอ 10 วิธี ได้แก่ 1) วิธีการใช้ภาพประกอบ มีจำนวน 3 วิธี ได้แก่ การใช้ภาพถ่าย การใช้ภาพวาด และการใช้แผนที่ 2) วิธีการอธิบาย มีจำนวน 2 วิธี ได้แก่ การอธิบายด้วยข้อความสั้น การอธิบายด้วยการยกตัวอย่าง 3) วิธีการถาม-ตอบ มีจำนวน 2 วิธี ได้แก่ การตั้งชื่อหัวข้อด้วยคำถาม การแทรกคำถามไว้ในเนื้อหา 4) วิธีการสร้างตัวละคร 5) วิธีการเล่าเรื่องตามลำดับเวลา 6) วิธีการแทรกเกร็ดน่ารู้ 7) วิธีการใช้บทสนทนา 8) วิธีการเปรียบเทียบ 9) วิธีการใช้แหล่งอ้างอิงที่หลากหลาย และ 10) วิธีการใช้สำนวน ซึ่งหนังสือเล่มนี้ได้ใช้วิธีเหล่านี้นำเสนอเนื้อหาประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเนื้อหาที่ยากและซับซ้อน แต่วิธีนำเสนอเหล่านี้ทำให้เนื้อหาสามารถเข้าถึงได้ง่ายและเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งยังสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมในบริบทของการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานคร วิธีนำเสนอ ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

Abstract

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของปริญญานิพนธ์ เรื่อง การวิเคราะห์การนำเสนอประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานครในหนังสือชุด "กรุงเทพฯ น่ารู้" เพื่อการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินวิโรฒ

This article analyzes the presentation techniques used to depict the history of Bangkok in the book *Bangkok Knowledge: Old Quarter Stories* for learners of Thai as a foreign language. The study found that the book employs key ten presentation techniques: (1) use of illustrations, including photographs, drawings, and maps; (2) explanatory methods, including explaining with short texts and explaining with examples; (3) question-and-answer methods, including using questions as headings and embedding questions within the content; (4) character creation; (5) chronological storytelling; (6) insertion of interesting facts; (7) use of dialogue; (8) comparative techniques; (9) diverse source referencing; and (10) use of idioms. These techniques help present the complex and multifaceted history of Bangkok in an engaging and comprehensible manner. However, these techniques make the content more accessible and easier to understand. They not only facilitate understanding but also capture learners' interest, making the book suitable for studying history, society, and culture within the context of learning Thai as a foreign language, these methods contribute to more effective Thai language learning.

Keywords: Bangkok history, Presentation techniques, Thai as a Foreign Language

บทนำ

ในการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มีปัจจัยสำคัญสามประการ ได้แก่ ทักษะ ท า ง ภาษา ไวยากรณ์ และวัฒนธรรมไทย (林春苗, 2017) รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยแบบดั้งเดิม มักมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจกฎเกณฑ์ไวยากรณ์และการใช้กลุ่มคำหรือวลีภาษาไทย แต่ขาดการฝึกทักษะภาษาในสถานการณ์จริง ส่งผลให้แม้ผู้เรียนที่มีผลการเรียนดี อาจยังไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้วัฒนธรรมไทยเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบริบททางสังคม ลดความเข้าใจผิดและความขัดแย้งภายใต้บริบทวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (陈婧, 2016) ซึ่งการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยช่วยให้ผู้เรียนตระหนักว่าการเรียนรู้ภาษาไทยไม่ควรจำกัดอยู่แค่การเรียนรู้ทักษะภาษาและกฎเกณฑ์ไวยากรณ์เท่านั้น แต่ควรมีการส่งเสริมและเชื่อมโยงเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามบริบททางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

การสอนเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทยให้ชาวต่างชาติเป็นเนื้อหาที่ซับซ้อน เพราะเกี่ยวข้องกับบริบทที่ลึกซึ้งและเฉพาะเจาะจง และอาจแตกต่างจากวัฒนธรรมที่ผู้เรียนชาวต่างชาติคุ้นเคย อีกทั้งการอธิบายเนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทยมีคำศัพท์เฉพาะ สำนวนที่มีความหมายแฝง การอ้างอิงถึงเหตุการณ์ในอดีต ส่งผลให้ผู้เรียนชาวต่างชาติต้องพยายามทำความเข้าใจแนวคิดและเหตุการณ์ที่อยู่ในกรอบความคิดและมุมมองทางวัฒนธรรมที่แตกต่างจากของตนเอง ดังที่ Liddicoat (2004) ได้กล่าวว่า ความรู้ทางวัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างง่าย และมักจะมองข้ามความแตกต่างทางวัฒนธรรม และผู้สอนไม่สามารถถ่ายทอดทุกอย่างเกี่ยวกับวัฒนธรรมได้ เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ซับซ้อนและมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล แต่ละกลุ่ม และเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, น. 21) ที่ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเผชิญกับปัญหาหลายประการ ปัญหาที่สำคัญ คือ ตัวครูผู้สอน ซึ่งขาดความเข้าใจในวิธีการทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และความลึกซึ้งของเนื้อหาทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม การสอนมักเน้นให้ผู้เรียนท่องจำ มากกว่าส่งเสริมการคิดวิเคราะห์หรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง วิธีการสอนลักษณะนี้ทำให้การเรียนรู้ไม่น่าสนใจ ผู้เรียนขาดความเข้าใจในเนื้อหาและไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ดังนั้น การเรียนรู้ประวัติศาสตร์และ

วัฒนธรรมไทยจึงเป็นความท้าทาย การที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทยได้อย่างดี จำเป็นต้องมีสื่อที่เข้าถึงง่ายและดึงดูดความสนใจผู้เรียน

ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งในสาธารณรัฐประชาชนจีนเปิดสอนภาษาไทย และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ มุ่งผลิตบุคคลที่เชี่ยวชาญภาษาไทยทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการแปล รวมถึงความเข้าใจด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมไทย (ยิ่นเฟย เฉิน, 2562) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าได้พัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง แต่หนังสือเรียนภาษาไทยยังคงมีจำนวนน้อย รวมถึงหนังสือเฉพาะทางในสาขาวิชาภาษาไทยก็มีอยู่อย่างจำกัด หลักสูตรส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยมักมีเพียงตำราเรียนเป็นหลัก (杨丽, 2018) ขาดสื่อและเอกสารการเรียนการสอนภาษาไทยที่ทันสมัยและเหมาะสม (สุรีย์วรรณ เสถียรสุคนธ์, 2554) โดยเฉพาะ หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทยที่ใช้ในการเรียนการสอนยังมีจำนวนจำกัด ส่วนใหญ่ใช้เป็นหนังสือภาษาจีน สำหรับหนังสือภาษาไทยที่ใช้ในการเรียนการสอนเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมไทยในหลักสูตร คือ ประเทศไทยโดยสังเขป (泰国国家概况) เขียนโดย ZHAOHUI YI (易朝晖) จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยฉงชิ่ง หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วย 16 บท ได้แนะนำเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมและประวัติศาสตร์ การเมืองและการทูต ศาสนาและความเชื่อ ลักษณะนิสัยของคนไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี โครงสร้างเศรษฐกิจ รวมถึงการศึกษาและวัฒนธรรมของประเทศไทยอย่างเป็นระบบ (易朝晖, 2013, น. 1) ซึ่งในหนังสือเล่มนี้ได้ใช้วิธีนำเสนอเนื้อหาผ่านการใช้บทเรียน การใช้บทอ่านประกอบ และการใช้ภาพประกอบ แต่มีศัพท์เฉพาะที่ยากและขาดวิธีนำเสนอที่ดึงดูด

ภาพที่ 1 หนังสือ ประเทศไทยโดยสังเขป (泰国国家概况)
ที่มา: หนังสือ ประเทศไทยโดยสังเขป [ภาพถ่าย]. (泰国国家概况, 2013).

หนังสือเหล่านี้ส่วนใหญ่เน้นบทอ่านที่มีเนื้อหาซับซ้อนและมีความละเอียด ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนเข้าใจยาก ดังนั้น ในการเลือกหนังสือการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนเนื้อหาที่ซับซ้อน การนำเสนอเนื้อหาอย่างน่าสนใจและเข้าใจง่ายเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะ การเรียนเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทยผ่านวิธีนำเสนอที่น่าสนใจทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เข้าใจประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทยได้น่าสนใจและง่ายขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ และหากมีวิธีนำเสนอที่น่าสนใจ เช่น วิธีการใช้ภาพถ่าย วิธีการใช้ภาพวาด วิธีการใช้แผนที่ ฯลฯ ซึ่งวิธีนำเสนอเหล่านี้ไม่เพียงช่วยให้เนื้อหาน่าติดตามขึ้น แต่ยังเสริมทักษะการอ่านภาษาไทยควบคู่กับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทยอีกด้วย

การนำเสนอเนื้อหาประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานครในหนังสือ ในหนังสือชุด “กรุงเทพฯ น่ารู้” มีตัวอย่างที่ชัดเจนของการถ่ายทอดเนื้อหาที่ซับซ้อน ให้เข้าใจและน่าสนใจ หนังสือเล่มนี้ไม่เพียงแค่นำเสนอสถานที่สำคัญในกรุงเทพมหานครอย่างเดียว แต่ยังใช้สถานที่เหล่านี้เล่าเรื่องประวัติศาสตร์ด้วย ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนจินตนาการเห็นภาพใน

อดีตและเข้าใจประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ความเป็นมาของสถานที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร โดยในหนังสือเล่มนี้ยังกล่าวถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับลำคลอง ถนนประวัติศาสตร์ วัด และวัง อ่านหนังสือเล่มนี้จะได้รู้จักสถานที่สำคัญต่าง ๆ และประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์อย่างดี (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556, น. 3) ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นหนังสือที่นำเสนอเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทยได้ง่ายต่อความเข้าใจ โดยหนังสือเล่มนี้ได้ประยุกต์ใช้วิธีนำเสนอที่หลากหลาย ช่วยให้เข้าถึงเนื้อหาประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานครได้ง่ายขึ้น โดยมีภาพประกอบสีสันสดใสและตัวการ์ตูนช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความสนุกในการอ่าน และยังมีเรื่องราวที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มองเห็นมุมมองใหม่ ๆ ของกรุงเทพมหานคร ช่วยส่งเสริมความรู้ที่ซับซ้อนเหล่านี้เป็นรูปแบบที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ แม้จะเป็นหนังสือสำหรับเยาวชนไทย

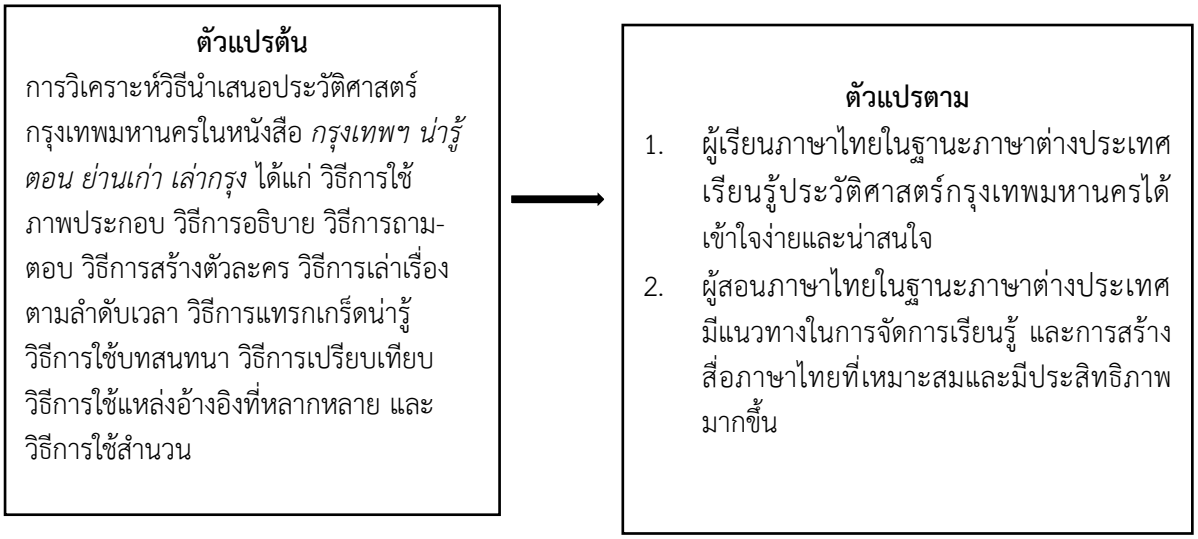
ภาพที่ 2 หน้าปกหนังสือ *กรุงเทพฯ น่ารู้ ตอน ย่านเก่า เล่ากรุง*
ที่มา: (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556).

หนังสือ *กรุงเทพฯ น่ารู้ ตอน ย่านเก่า เล่ากรุง* ผู้เขียนคือ ชลธร วงศ์รัศมี ซึ่งเป็นผู้สนใจด้านมานุษยวิทยา บทกวี และศิลปะ (The 101 World, 2562) มีปรามินทร์ เครือทอง เป็นบรรณาธิการวิชาการ ซึ่งเป็นนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ เจ้าของผลงาน “พระเจ้าตาก เบื้องต้น” “ชำแหละแผนยึดกรุงธนบุรี” และ “กบฏเจ้าฟ้าเหม็น” เป็นต้น ทั้งยังเป็นบรรณาธิการผลงานเรื่อง “ปริศนาพระเจ้าตากฯ” และเป็นหนึ่งในผู้เขียนบทภาพยนตร์เรื่อง ทวิภพ (เวอร์ชันปี 2004) อีกด้วย (Matichon, 2565) เห็นได้ว่า หนังสือเล่มนี้เขียนโดยผู้เขียนที่มีประสบการณ์ และได้รับการดูแลและควบคุมคุณภาพของเนื้อหาจากบรรณาธิการวิชาการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ทั้งยังผ่านการจัดทำและการพิจารณาอย่างเข้มงวดจากทีมงานที่มีความเชี่ยวชาญและน่าเชื่อถือในสายงานประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยสำนักพิมพ์มติชน ผู้เรียนจึงสามารถไว้วางใจในข้อมูลที่นำเสนอได้ จึงทำให้หนังสือ *กรุงเทพฯ น่ารู้ ตอน ย่านเก่า เล่ากรุง* ไม่เพียงแต่เหมาะสำหรับการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน แต่ยังเป็นสื่อที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศระดับปานกลาง-ระดับสูงที่ต้องการเรียนรู้ภาษาไทยควบคู่กับความรู้ด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย สามารถช่วยผู้สอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ และการสร้างสื่อภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์วิธีนำเสนอเนื้อหาประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานครในหนังสือ "กรุงเทพฯ น่ารู้ ตอนย่านเก่า เล่ากรุง" เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีนำเสนอที่ใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหาที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย ซึ่งเหมาะสมกับการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ โดยเน้นเนื้อหาประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์วิธีนำเสนอเนื้อหาประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานครในหนังสือ “กรุงเทพฯ น่ารู้ ตอนย่านเก่า เล่ากรุง” สำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

กรอบความคิดการวิจัย

ภาพที่ 3 กรอบความคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาวิเคราะห์การนำเสนอเนื้อหาประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานครในหนังสือ *กรุงเทพฯ น่ารู้ ตอน ย่านเก่า เล่ากรุง* ซึ่งเขียนโดย ชลธร วงศ์รัศมี และตีพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2556 โดยสำนักพิมพ์มติชน

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. สำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำการศึกษาและค้นหาแนวทางการวิเคราะห์หนังสือและวิธีนำเสนอเนื้อหาในงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาวิเคราะห์วิธีนำเสนอเนื้อหาประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานครในหนังสือ *กรุงเทพฯ น่ารู้ ตอน ย่านเก่า เล่ากรุง* ที่เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ
3. เรียบเรียงผลการศึกษาเชิงพรรณนาวิเคราะห์
4. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

หนังสือ *กรุงเทพฯ น่ารู้ ตอน ย่านเก่า เล่ากรุง* มีจุดเด่นในการใช้วิธีนำเสนอต่าง ๆ ที่น่าสนใจแลเข้าใจง่าย ซึ่งเป็นสื่อการเรียนรู้ที่บูรณาการวิธีนำเสนอหลากหลายรูปแบบ ซึ่งวิธีเหล่านี้ไม่เพียงแค่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในเรื่องประวัติศาสตร์ของกรุงเทพมหานครได้ แต่ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างสนุกสนานและมีส่วนร่วมมากขึ้น จากการวิเคราะห์วิธีนำเสนอที่ปรากฏในหนังสือ *กรุงเทพฯ น่ารู้ ตอน ย่านเก่า เล่ากรุง* ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้วิธี

นำเสนอ 10 วิธี ได้แก่ 1) วิธีการใช้ภาพประกอบ มีจำนวน 3 วิธี ได้แก่ การใช้ภาพถ่าย การใช้ภาพวาด และการใช้แผนที่ 2) วิธีการอธิบาย มีจำนวน 2 วิธี ได้แก่ การอธิบายด้วยข้อความสั้น การอธิบายด้วยการยกตัวอย่าง 3) วิธีการถาม-ตอบ มีจำนวน 2 วิธี ได้แก่ การตั้งชื่อหัวข้อด้วยคำถาม การแทรกคำถามไว้ในเนื้อหา 4) วิธีการสร้างตัวละคร 5) วิธีการเล่าเรื่องตามลำดับเวลา 6) วิธีการแทรกเกร็ดน่ารู้ 7) วิธีการใช้บทสนทนา 8) วิธีการเปรียบเทียบ 9) วิธีการใช้แหล่งอ้างอิงที่หลากหลาย และ10) วิธีการใช้สำนวน

1.วิธีการใช้ภาพประกอบ

ภาพประกอบ หมายถึง ภาพที่วาดขึ้นหรือนำมาแสดงเพื่อประกอบเรื่อง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2552, น. 876) ในหนังสือเล่มนี้ได้ใช้วิธีการใช้ภาพประกอบ 3 วิธี ได้แก่ การใช้ภาพถ่าย การใช้ภาพวาด และการใช้แผนที่ ซึ่งทั้งเป็นการอธิบายประกอบเนื้อหา ช่วยสื่อความหมายและเสริมความเข้าใจเชิงวิชาการ เพราะภาพประกอบช่วยให้เนื้อหาสมจริง สวยงาม สร้างความประทับใจ และใช้เป็นหลักฐานอ้างอิง ทำให้หนังสือน่าสนใจและดึงดูดผู้เรียน (Bossdesigner & Cooking, 2555)

1.1 การใช้ภาพถ่าย

ในหนังสือเล่มนี้มีการใช้รูปภาพจริงในย่านเก่าของกรุงเทพมหานคร เป็นสื่อประกอบการอธิบาย ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นภาพของสถานที่สำคัญนี้ได้อย่างชัดเจน และได้ทำความเข้าใจกับสถานที่ที่สำคัญนั้น ๆ ทั้งยังเพิ่มความน่าเชื่อถือและความมีชีวิตชีวาให้กับเนื้อหา เช่น ในบท **“พระบรมมหาราชวัง”** ได้ใช้ภาพถ่ายจริง จากภาพมุมสูงของพระบรมมหาราชวังและวัดพระศรีรัตนศาสดาราม มาเล่าเรื่องเกี่ยวกับ "บางจีน" ชุมชนชาวจีนที่มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ต่อมาในรัชกาลที่ 1 ชาวจีนย้ายไปยังพื้นที่สำเพ็ง เพื่อสร้างพระบรมมหาราชวังบนที่เดิมของบางจีน พระบรมมหาราชวังถูกออกแบบให้เหมือนพระราชวังหลวงกรุงศรีอยุธยา มีการแบ่งเป็นสามชั้น ได้แก่ ชั้นนอก ชั้นกลาง และชั้นใน ซึ่งใช้เป็นสถานที่ราชการและที่พักของเจ้านายและข้าราชการ บริเวณรอบพระราชวังยังมีสถานที่สำคัญต่าง ๆ เช่น ยุ้งฉางหลวง ศาลหลวง และกรมพระนครบาล ฯลฯ (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556, น. 26-29)

การใช้ภาพถ่ายนี้ช่วยให้ผู้เรียนเห็นการออกแบบและโครงสร้างของพระบรมมหาราชวัง ซึ่งเป็นสื่อที่ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เนื่องจากภาพถ่ายสามารถถ่ายทอดข้อมูลได้อย่างชัดเจน ดึงดูดสายตาและกระตุ้นความสนใจได้ทันที ช่วยให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นสถานที่จริงและรูปแบบสถาปัตยกรรมได้โดยตรง ทำให้การเรียนรู้ภาษาไทยเป็นประสบการณ์ที่มีชีวิตชีวาและน่าสนใจยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยเชื่อมโยงการเรียนรู้ภาษาไทยเข้ากับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ไทยได้อย่างเป็นธรรมชาติ

ภาพที่ 4 บท “พระบรมมหาราชวัง”
ที่มา: (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556).

1.2 การใช้ภาพวาด

ในหนังสือเล่มนี้มีภาพวาดน่ารักและสีสันสดใส ช่วยเร้าความสนใจของผู้เรียนและเสริมความเข้าใจในเนื้อหา โดยภาพวาดถูกออกแบบให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องและสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน เช่น ในบท **“เยาวราชย่านเซียนการค้า”** ภาพวาดเหล่านี้ใช้สีสดใสถ่ายทอดบรรยากาศของชุมชนชาวจีนเก่าแก่ในกรุงเทพมหานครที่เต็มไปด้วยชีวิตชีวา มีร้านค้าและแผงขายอาหาร ป้ายชื่อภาษาจีน โคมไฟสีแดง และการแต่งกายของตัวละครที่สะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชน (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556, น. 64-65)

การใช้ภาพวาดช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเนื้อหาวัฒนธรรมไทย-จีนได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ภาพวาดเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นสื่ออธิบายเสริม โดยช่วยถ่ายทอดข้อมูลและเรื่องราวให้ง่ายต่อการเข้าใจและจดจำ ผู้เรียนสามารถใช้ภาพวาดเป็นสื่อช่วยทำความเข้าใจเนื้อหาได้โดยไม่ต้องพึ่งพาคำอธิบายที่ซับซ้อน ทำให้ผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศได้ศึกษาผ่านบริบทวัฒนธรรมเป็นไปอย่างสนุกสนานและเข้าใจง่าย

ภาพที่ 5 บท “เยาวราชย่านเซียนการค้า”
ที่มา: (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556).

1.3 การใช้แผนที่

ในหนังสือเล่มนี้มีการใช้แผนที่มาช่วยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจ และเชื่อมโยงสถานที่ต่าง ๆ ทางภูมิศาสตร์ และยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนสำรวจย่านเก่าในกรุงเทพมหานครด้วยตนเองได้ เช่น ในบท “ได้เวลา... ขยับขยายกรุงธนบุรี” ได้ใช้ “แผนที่กรุงธนบุรี เมื่อคราวขยับขยายกรุง” เป็นเครื่องมือช่วยอธิบายลักษณะพื้นที่และเส้นทางสำคัญ

ของกรุงธนบุรี ให้ผู้เรียนเห็นได้ชัดเจนว่า แผนที่กรุงธนบุรีในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ฝั่งตะวันตกคือกรุงธนบุรีเดิม และฝั่งตะวันออกคือบริเวณที่ขยายตัวเมืองออกไป โดยฝั่งตะวันออกมีคลองคูเมืองเดิม ด้านเหนือคือคลองโรงไหม ด้านใต้คือคลองตลาด ซึ่งเชื่อมต่อแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสองด้าน (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556, น. 21-23)

การใช้แผนที่นี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างของพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการเน้นพื้นที่สำคัญด้วยสีที่แตกต่างกัน ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ นอกจากนี้ การใช้ตัวละครเด็กสองคนที่ชี้ไปยังแผนที่ ทำให้เกิดความรู้สึกเหมือนกำลังสำรวจพื้นที่ไปพร้อมกับตัวละคร ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ข้อมูลทางภูมิศาสตร์กับความรู้ทางประวัติศาสตร์ไทยได้ง่ายและสนุกสนานมากขึ้น ทั้งนี้ยังสามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในการเรียนรู้ภาษาไทย

ภาพที่ 6 บท “ได้เวลา… ขยับขยายกรุงธนบุรี”

ที่มา: (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556).

2. วิธีการอธิบาย

การอธิบาย หมายถึง ไขความ ขยายความ ชี้แจง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 1324) ดังนั้น วิธีการอธิบายเป็นเทคนิคหรือวิธีการที่ใช้ในการเขียนไขความ การเขียนขยายความ หรือการเขียนชี้แจง ซึ่งเป็นการเขียนที่มุ่งให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่งอย่างถูกต้องชัดเจน โดยที่ผู้เขียนให้รายละเอียด เหตุผลที่ชัดเจน และน่าเชื่อถือได้ (พรหมพชร เกตดี, 2567) ในหนังสือเล่มนี้ได้ใช้วิธีการอธิบาย 2 วิธี ได้แก่ การอธิบายด้วยข้อความสั้น การอธิบายด้วยการยกตัวอย่าง

2.1 การอธิบายด้วยข้อความสั้น

การอธิบายด้วยข้อความสั้น เป็นการนำเสนอความรู้ที่กระชับและตรงประเด็น โดยเน้นเฉพาะสาระสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะเน้นประเด็นหลักโดยไม่ต้องมีรายละเอียดมากเกินไป เช่น ในบท **“กุฎีจีน”** ใช้ข้อความสั้น 2 ย่อหน้าอธิบายว่ากุฎีจีนเป็นชุมชนเก่าแก่ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ด้านหนึ่งติดแม่น้ำเจ้าพระยา อีกด้านหนึ่งติดคลองบางหลวง ในชุมชนนี้ มีทั้งชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนฮกเกี้ยน ชาวไทย และชาวโปรตุเกสอาศัยอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี คำว่า "กุฎีจีน" มีที่มาจากศาลเจ้าแห่งนี้ ในสมัยก่อนมีพระสงฆ์จากจีนมาจำพรรษาอยู่ที่

ศาลเจ้า ชาวบ้านจึงเรียกศาลเจ้านี้ว่า "กะดีจีน" จนภายหลังเพี้ยนมาเป็นคำว่า "กุฎีจีน" ต่อมาชาวจีนฮกเกี้ยนได้เข้ามาบูรณะศาลเจ้าแห่งนี้และตั้งชื่อว่าศาลเจ้าเกียนอันเกง (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556, น. 34)

การอธิบายด้วยข้อความสั้นนี้กล่าวถึงตำแหน่งที่ตั้ง ความเป็นมา ชนชาติ และความหมายคำว่า “กุฎีจีน” ทำให้ข้อมูลกระชับและเข้าใจง่าย ซึ่งเป็นแนวทางที่เหมาะสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ เพราะใช้ประโยคง่ายเป็นข้อความขนาดสั้นช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาและเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ไทยได้ดีขึ้น

ภาพที่ 7 บท “กุฎีจีน”
ที่มา: (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556).

2.2 การอธิบายด้วยการยกตัวอย่าง

การอธิบายด้วยการยกตัวอย่าง ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น เช่น ในบท “ **‘สวนผลไม้’ กับประวัติศาสตร์แรกสร้างกรุงเทพฯ** ” ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะพื้นที่ฝั่งธนบุรี มีดินอุดมสมบูรณ์จากการสะสมของตะกอนแม่น้ำเจ้าพระยา เหมาะสำหรับการปลูกผลไม้คุณภาพดีหลายชนิด คำเรียกผลไม้รสเลิศของกรุงเทพมหานครในอดีตมักมีคำว่า “บาง” หรือ “คลอง” นำหน้าชื่อผลไม้ ซึ่งสะท้อนถึงแหล่งเพาะปลูกเสมือนตราสินค้ารับรองคุณภาพ โดยไม่จำเป็นต้องพิมพ์บนฉลาก แค่เอ่ยชื่อก็เป็นที่รู้จัก เช่น เงาะบางยี่ขัน ฝรั่งบางเสาธง ส้มบางมด ทุเรียนบางผักหนาม กระท้อนคลองอ้อม และอ้อยจีนบางใหญ่ เป็นต้น (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556, น. 16-18)
จากการยกตัวอย่างชื่อผลไม้ที่มีคำว่าชื่อ "บาง" หรือ "คลอง" ไม่เพียงช่วยอธิบายถึงแหล่งที่มาและพื้นที่เพาะปลูก แต่ยังสะท้อนถึงระบบการตั้งชื่อที่มีความเป็นเอกลักษณ์และสื่อถึงความภูมิใจในคุณภาพของผลไม้ไทย การใช้วิธีการอธิบายด้วยการยกตัวอย่างสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายและการใช้คำต่าง ๆ ในภาษาไทยได้ง่ายขึ้น

ภาพที่ 8 บท “‘สวนผลไม้’ กับประวัติศาสตร์แรกสร้างกรุงเทพฯ”
ที่มา: (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556).

3. วิธีการถาม-ตอบ

วิธีการถาม-ตอบ หมายถึง เทคนิคหรือวิธีนำเสนอเนื้อหาผ่านการตั้งคำถามและตอบคำถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับกระตุ้นให้ผู้เรียนตอบคำถามโดยใช้กระบวนการคิดค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง (กิตติชัย สุธาสิโนบล, 2557, น. 95-106) หนังสือเล่มนี้นำวิธีการถาม-ตอบมาใช้ในการตั้งหัวข้อและแทรกในเนื้อหา ซึ่งช่วยสร้างกรอบความรู้ที่ชัดเจนและตรงจุดให้กับผู้เรียน ช่วยกระตุ้นการคิด การวิเคราะห์ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ รวมถึงกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม

3.1 การตั้งชื่อหัวข้อด้วยคำถาม

ในหนังสือเล่มนี้ได้นำการตั้งชื่อหัวข้อด้วยคำถามมาใช้กระตุ้นการคิดของผู้เรียน มีทั้งหมด 2 บท ได้แก่ บท “พระนครเริ่มที่ไหน ? ” และบท “‘ลาว’บ้านพี่-เมืองน้อง จริงหรือ? ” การตั้งคำถามไม่ได้เพียงดึงดูดความสนใจเท่านั้น แต่ยังเป็นการเชิญชวนให้ผู้เรียนคิดตามและวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมด้วย เช่น ในบท **“พระนครเริ่มที่ไหน ? ”** พร้อมคำตอบที่ให้มาอธิบายว่าพระนครเริ่มต้นขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 1 โดยการขุดคลองรอบกรุงและสร้างกำแพงเมืองตามแนวคลอง ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับที่มาของชื่อ "เกาะรัตนโกสินทร์" ที่มีความเกี่ยวข้องกับคลองที่ล้อมรอบเมือง (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556, น. 25)

วิธีการตั้งชื่อหัวข้อด้วยคำถามนี้ช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ไม่ได้เป็นเพียงผู้รับข้อมูลอย่างเดียว แต่ยังต้องใช้การคิดในการตอบคำถามและวิเคราะห์เนื้อหาที่กำลังศึกษา วิธีนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศได้เป็นอย่างดี เพราะสามารถช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการอ่านและทักษะการคิดวิเคราะห์ไปพร้อมกัน

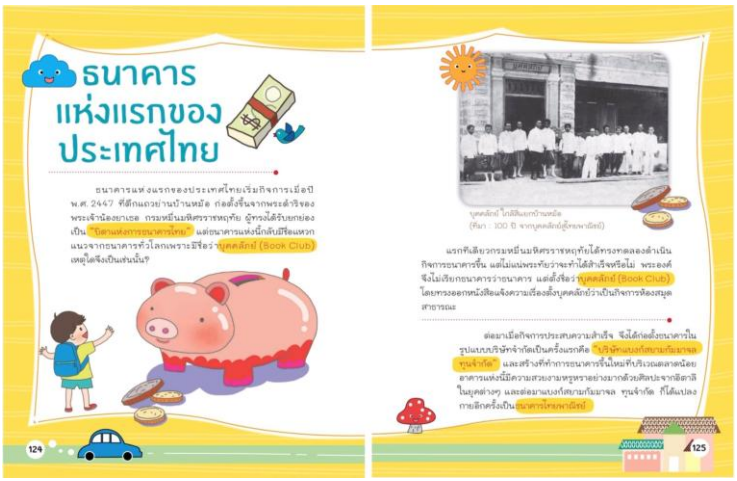

ภาพที่ 9 บท “พระนครเริ่มที่ไหน ?”
ที่มา: (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556).

3.2 การแทรกคำถามไว้ในเนื้อหา

ในหนังสือเล่มนี้ได้ใช้วิธีการแทรกคำถามไว้ในเนื้อหา เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับเรื่องราวที่กำลังศึกษา โดยคำถามที่ใช้มักอยู่ในลักษณะชวนคิดตามด้วย เช่น ในบท **“ธนาคารแห่งแรกของประเทศไทย”** ได้เล่าเรื่องเกี่ยวกับธนาคารแห่งแรกของประเทศไทยเริ่มกิจการเมื่อปี พ.ศ. 2447 ที่ตึกแถวย่านบ้านหม้อ ก่อตั้งขึ้นจากพระดำริของพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นมหิศรราชหฤทัย ผู้ทรงได้รับยกย่องเป็น "บิดาแห่งการธนาคารไทย" แต่ธนาคารแห่งนี้กลับมีชื่อแหวกแนวจากธนาคารทั่วโลก เพราะมีชื่อว่าบุคคลัภย์ (Book Club) ในเนื้อหาได้แทรกคำถามว่า “เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น” (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556, น. 124-125)

การแทรกคำถามไว้ในเนื้อหานี้ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากค้นหาคำตอบจากเนื้อหาถัดไป และยังช่วยให้การเรียนรู้มีความน่าสนใจและเชิงโต้ตอบมากขึ้น และช่วยฝึกทักษะการคิด ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการเรียนรู้ การทำงาน และชีวิตประจำวัน เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูล สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Code Genius Academy, 2022) นอกจากนี้ การแทรกคำถามไว้ในเนื้อหายังช่วยให้ผู้เรียนต้องตีความข้อมูล ค้นหาคำตอบ และฝึกการสรุปความ ซึ่งช่วยให้เข้าใจภาษาไทยและสามารถพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยได้ดียิ่งขึ้น

ภาพที่ 10 บท “ธนาคารแห่งแรกของประเทศไทย”
ที่มา: (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556).

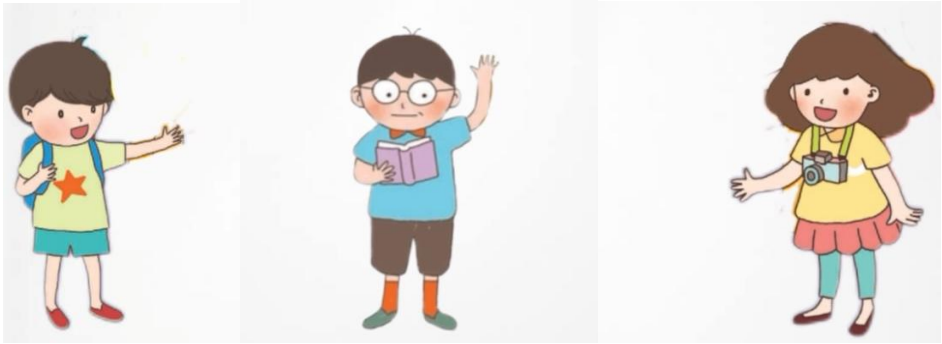
4. วิธีการสร้างตัวละคร

วิธีการสร้างตัวละคร หมายถึง เทคนิคหรือวิธีนำเสนอเนื้อหา ตัวละครเป็นบุคคลที่นักเขียนสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อให้มีบทบาทและลักษณะนิสัยตามที่ผู้เขียนต้องการ ตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของงาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2552, น. 211) นอกจากนี้ ตัวละครยังนับได้ว่าเป็นจุดดึงดูดความสนใจ และความประทับใจของผู้เรียนได้มากกว่าส่วนอื่น ๆ (ณิชากร จิระกิจ และรัญชนีย์ ศรีสมาน, 2565, น. 59-69)

ในหนังสือเล่มนี้ได้ใช้วิธีการสร้างตัวละครในการนำเสนอเนื้อหา ซึ่งช่วยให้การเรียนรู้มีความน่าสนใจ ตัวละครหลักต่างมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน ทำหน้าที่เป็นผู้นำพาไปสำรวจย่านเก่าต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร เช่น

"ขนมต้ม" รักความเท่าเทียมกัน แต่ทำตัวเป็นคุณชายเสมอ ที่สำคัญเป็นคนแรกที่เรียกลุงว่า “ลุง” จนไม่มีใครจำชื่อเล่นลุงได้ "ถ้วยฟู" เด็กสาวน่ารัก จนไม่น่าเป็นเพื่อนกับสองคนนี้ได้ และเป็นคนริเริ่มการแกะรอยย่านเก่าในครั้งนี้ และ"ลุง"เด็กเนิร์ด หนอนหนังสือตัวยง รู้ไปหมด จนได้ชื่อว่า “ลุง” ส่วนชื่อเล่นจริง ๆ คือ... ลองถามลุงเอาเองเถอะ. (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556, น. 8)

วิธีการสร้างตัวละครช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ทำให้เนื้อหาไม่ซับซ้อนเกินไป และช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและเชื่อมโยงกับเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น ทำให้หนังสือน่าติดตามยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภาษาไทยผ่านบริบทที่เป็นธรรมชาติ เนื่องจากตัวละครมีบทสนทนาและการใช้ภาษาที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมของคนไทยอีกด้วย

ภาพที่ 11 ตัวละครสำคัญ “ขนมต้ม” “ลุง” “ถ้วยฟู”
ที่มา: (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556).

5. วิธีการเล่าเรื่องตามลำดับเวลา

วิธีการเล่าเรื่องตามลำดับเวลา หมายถึง เทคนิคหรือวิธีการที่ผู้เขียนใช้ในการดำเนินเรื่องตามลำดับเวลา เรื่องเกิดก่อนเล่าก่อน เรื่องเกิดทีหลังเล่าทีหลัง ซึ่งเป็นเทคนิคหรือวิธีการที่ผู้เขียนใช้ในการจัดลำดับเหตุการณ์ในเรื่องราวตามเวลา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถติดตามและเข้าใจเนื้อหาได้อย่างชัดเจน การเล่าเรื่องตามเวลามักเริ่มจากจุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ แล้วดำเนินเรื่องไปตามลำดับจนถึงจุดสิ้นสุด (เบญจมาภรณ์ สุริยาวงศ์, 2562, น. 81-88)

ในหนังสือเล่มนี้ได้ใช้วิธีการเล่าเรื่องตามลำดับเวลาในการนำเสนอเนื้อหา วิธีนี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์อย่างชัดเจน และสามารถจดจำเหตุการณ์สำคัญได้ง่ายขึ้น เช่น ในบท **“ ‘ลาว’ บ้านพี่-เมืองน้องจริงหรือ ? ”** ได้เล่าเรื่องตามเวลาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ไทย-ลาว โดยลาวถูกมองว่าเป็นประเทศที่คล้ายกับไทยมากที่สุด จนมีคำว่า "บ้านพี่เมืองน้อง" ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกัน ทุกคนมักจะเข้าใจว่าไทยเป็น "พี่" และลาวเป็น "น้อง" ใน **พ.ศ. 2322** รัชกาลที่ 1 ยกทัพไปตีเวียงจันทน์ อัญเชิญพระแก้วมรกตและพระบางมากรุงธนบุรี พร้อมนำชาวลาวจำนวนมากมาเป็นกำลังแรงงานการสร้างกรุงเทพมหานคร และเชิญเชื้อพระวงศ์ลาวเจ้าอนุวงศ์มาเป็น "องค์ประกัน" เจ้าอนุวงศ์ใช้ชีวิตในราชสำนักสยามกว่า **12 ปี** ต่อมาได้กลับไปปกครองเวียงจันทน์ **จนมีพระชนมายุ 59 พรรษา** ตรงกับ**สมัยรัชกาลที่ 3** เจ้าอนุวงศ์ก็คิดกู้เอกราชคืน และ**ใน พ.ศ. 2369** กองทัพของพระองค์ยึดเมืองโคราชได้ แต่สุดท้ายถูกโจมตีและพ่ายแพ้ เมืองเวียงจันทน์ถูกทำลาย มีการกวาดต้อนผู้คนและเผาพระพุทธรูปจำนวนมาก เจ้าอนุวงศ์ถูกจับและประหารชีวิตที่พระที่นั่งสุทไธสวรรย์ **สองร้อยกว่าปีผ่านไป** ความสัมพันธ์ไทย-ลาวควรได้มองในฐานะที่เท่าเทียมกัน (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556, น. 55-58)

วิธีการเล่าเรื่องตามลำดับเวลาในเนื้อหานี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจพัฒนาการของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไทย-ลาวอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจเหตุการณ์แต่ละช่วง และผลกระทบที่ตามมาได้ง่ายขึ้น วิธีการเล่าเรื่องตามลำดับเวลาในเนื้อหานี้ยังเป็นเครื่องมือที่ดีในการฝึกทักษะภาษาไทยด้านการอ่าน การเขียน และการใช้ภาษาสำหรับเล่าเรื่องเชิงเหตุการณ์ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนที่ต้องการพัฒนาความสามารถทางภาษาไทยในระดับที่สูงขึ้น

ภาพที่ 12 บท “‘ลาว’ บ้านพี่-เมืองน้องจริงหรือ ?”
ที่มา: (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556).

6. วิธีการแทรกเกร็ดน่ารู้

ในหนังสือเล่มนี้ได้ใช้วิธีการแทรกเกร็ดน่ารู้ในท้ายบทของหลายบท ซึ่งทั้งได้เชื่อมโยงกับเนื้อหาหลักและช่วยเสริมสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียน เช่น ในบท **“มัสยิดต้นสน”** ในท้ายบทมีการแทรกเกร็ดน่ารู้ โดยตั้งคำถามว่า “ปาก

ใต้อยู่ที่ไหน” ซึ่งมีคำตอบอธิบายว่า *“ ‘ปากใต้’ ในที่นี้ไม่ได้หมายความ ‘ปักษ์ใต้’ ที่อยู่ภาคใต้ แต่คือเมืองชายฝั่งทะเลใกล้ ๆ กรุงเทพฯ อย่างสมุทรสาคร หรือสมุทรสงคราม”* (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556, น. 36-37)

การแทรกเกร็ดน่ารู้ในหนังสือมีความสำคัญเนื่องจากเป็นวิธีที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนในลักษณะที่ไม่เป็นทางการเกินไป เกร็ดน่ารู้ทำหน้าที่เป็นข้อมูลเสริมที่เชื่อมโยงกับเนื้อหาหลัก ช่วยอธิบายหรือขยายความข้อมูลที่อาจไม่ชัดเจน หรือเพิ่มมิติใหม่ให้กับเนื้อหา เช่น การเชื่อมโยงประเด็นทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม หรือการใช้ภาษาถิ่น ซึ่งช่วยสร้างบริบทที่สมบูรณ์มากขึ้นสำหรับผู้เรียน และสามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการตีความข้อมูล ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศได้อย่างเป็นธรรมชาติเช่นเดียวกับเจ้าของภาษา นอกจากนี้ การแทรกข้อมูลที่น่าสนใจเช่นนี้ยังช่วยกระตุ้นความอยากรู้ของผู้เรียนให้ไปค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม ทำให้การเรียนรู้ภาษาไทยเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง

ภาพที่ 13 บท “มัสยิดต้นสน”
ที่มา: (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556).

7. วิธีการใช้บทสนทนา

วิธีการใช้บทสนทนา หมายถึง เทคนิคหรือวิธีการนำมาใช้ในการนำเสนอเนื้อหา โดยผ่านบทสนทนา ซึ่งเป็นการพูดคุยกัน ปรึกษาหารือกัน และพูดจาโต้ตอบกัน เช่น บทสนทนาในนวนิยาย บทสนทนาภาษาอังกฤษ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 1160) การใช้วิธีนี้ช่วยให้เนื้อหามีความน่าสนใจและถ่ายทอดความคิดหรือข้อมูลได้ชัดเจน (ถิรวิท ไพรมหานิยม, 2559)

ในหนังสือเล่มนี้มีการแทรกบทสนทนาให้ตัวละคร ช่วยให้เนื้อหาน่าสนใจยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างภาษาเขียนกับภาษาพูดด้วย เช่น ในบท **“ฝั่งซ้ายของแม่น้ำ ฝั่งขวาของแม่น้ำ”** ในท้ายบทมีสนทนากันระหว่างตัวละครสองคน ตัวละคร“ลุง”ได้บอกว่า *“สมัยก่อนเราได้เรียกว่า คลองบางมะกอกละ”* และตัวละคร “ถ้วยฟู”ได้บอกว่า *“ต้นมะกอกเต็มไปหมดเลย”* ซึ่งการสนทนานี้ได้เชื่อมโยงกับเนื้อหาในบทนี้ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องที่มาของชื่อว่า “บางกอก” และมีความหมายอย่างไร (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556, น. 11-13)

วิธีการใช้บทสนทนานี้เป็นรูปแบบที่กระชับและเข้าใจง่าย ลักษณะการใช้ภาษามีความเป็นกันเอง ไม่เป็นทางการเกินไป มีความเป็นธรรมชาติ คล้ายกับการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ทำให้เนื้อหาดูมีชีวิตชีวามากขึ้น ซึ่งวิธีนี้เป็นแนวทางสำคัญในผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ โดยช่วยให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างระหว่างภาษาเขียนและภาษาพูด ฝึกทักษะการสื่อสารผ่านสถานการณ์ต่าง ๆ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำคำศัพท์และประโยคไปปรับใช้ในการสื่อสารจริงในชีวิตประจำวันได้

ภาพที่ 14 บท “ฝั่งซ้ายของแม่น้ำ ฝั่งขวาของแม่น้ำ”
ที่มา: (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556).

8. วิธีการเปรียบเทียบ

การเปรียบเทียบ หมายถึง *พิจารณาเทียบเคียงให้เห็นลักษณะที่เหมือนกันและต่างกัน* (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 756) ดังนั้น วิธีการเปรียบเทียบ คือ เทคนิคหรือวิธีการที่ผู้เขียนใช้ในการนำเสนอเนื้อหา โดยการใช้การเปรียบเทียบเพื่ออธิบายหรือบรรยายสิ่งหนึ่งโดยนำสิ่งอื่นมาเปรียบเทียบ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ชี้ให้เห็นความเหมือนหรือความแตกต่างระหว่างสองสิ่ง และเสริมสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียน ในหนังสือเล่มนี้มีการใช้วิธีการเปรียบเทียบ เช่น ในบท **“พระบรมมหาราชวัง”** ได้กล่าวว่า

พระบรมมหาราชวังถอดแบบจากพระราชวังหลวงในสมัยอยุธยาแทบทุกประการ มีลำน้ำขนานอยู่ด้านซ้าย สร้างกำแพงเมืองริมแม่น้ำเป็นกำแพงพระราชวังชั้นนอกและบรรดาพระราชมณเฑียรเรียงตัวแบบเดียวกัน และสร้างวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) เป็นวัดในพระบรมมหาราชวัง เช่นเดียวกับวัดพระศรีสรรเพชญที่พระราชวังหลวงกรุงศรีอยุธยาอีกด้วย. (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556, น. 26-29)

การใช้วิธีการเปรียบเทียบในหนังสือเล่มนี้ช่วยผู้เรียนทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของพระบรมมหาราชวังได้ดีขึ้น โดยการเปรียบเทียบกับพระราชวังหลวงในสมัยกรุงศรีอยุธยา ทำให้ผู้เรียนเห็นภาพที่ชัดเจนเกี่ยวกับการออกแบบและโครงสร้างของพระบรมมหาราชวัง ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับพระราชวังหลวงในอดีต และยังช่วยให้ผู้เรียนเห็นถึงความเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมระหว่างสมัยรัตนโกสินทร์กับสมัยกรุงศรีอยุธยา นอกจากนี้ การใช้วิธีนี้ช่วยให้เนื้อหามีความน่าสนใจและชัดเจนยิ่งขึ้น สามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศเข้าใจเนื้อหาที่ซับซ้อน และส่งผลต่อการเรียนรู้ภาษาไทย

ภาพที่ 15 บท **“พระบรมมหาราชวัง”**
ที่มา: (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556).

9. วิธีการใช้แหล่งอ้างอิงที่หลากหลาย

ในหนังสือเล่มนี้มีวิธีการใช้แหล่งอ้างอิงต่าง ๆ เช่น การอ้างอิงเนื้อหาจากหนังสือเล่มอื่น การอ้างอิงจากคำพูดของบุคคลสำคัญ และการอ้างอิงจากเอกสารราชการ เช่น พระราชกิจจานุเบกษา และพระราชวิจารณ์ เช่น ในบท **“ย่านเก่าชาวต่างชาติที่กรุงเทพฯ”** เล่าเรื่องตั้งแต่ปลายรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเป็นต้นมา มีคนต่างชาติที่อพยพมาจากกรุงศรีอยุธยา ในเอกสารพระราชวิจารณ์ได้สะท้อนให้เห็นสีสันของผู้คนต่างชาติต่างภาษาในงานสมโภชพระแก้วมรกตเมื่อปลายสมัยธนบุรีไว้ว่า.... มหรสพทางฟากตะวันออกกับฟากตะวันตกผิดแผกแตกต่างกัน คือฟากตะวันออก มีหุ่นลาว 2 โรง งิ้วจีน 1 โรง หนังจีน 2 โรง งิ้วญวน 1 โรงละครเขมร 1 โรง สำหรับให้ชนต่างภาษาชม รวมทั้งโขน หนังไทย และรำหญิงสำหรับคนไทย ส่วนทางฟากตะวันตกนั้น มีมวย ละครผู้หญิง เทพทอง หนังโรงใหญ่ 1 โรง หุ่นมอญ 1 โรง รำหญิง 2 โรง เพราะมีคนไทยและมอญอยู่ทางฟากตะวันตกมาก. (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556, น. 32-33) ภาพของมหรสพชมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมในสมัยธนบุรีได้อย่างเด่นชัด วิธีการใช้แหล่งอ้างอิงที่หลากหลายนี้สามารถสร้างความน่าเชื่อถือและคุณภาพของเนื้อหา และทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในข้อมูลที่ได้รับจากหนังสือ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มองเห็นประเด็นจากหลายมุมมอง ไม่ว่าจะเป็นด้านประวัติศาสตร์ สังคม หรือวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปค้นคว้าเพิ่มเติมในประเด็นที่ตนเองสนใจ ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และในขณะเดียวกันยังเป็นการพัฒนาทักษะภาษาไทยผ่านการอ่านและการวิเคราะห์ด้วย

ภาพที่ 16 บท “ย่านเก่าชาวต่างชาติที่กรุงเทพฯ”
ที่มา: (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556).

10. วิธีการใช้สำนวน

สำนวน หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านาน และมีความหมายไม่ตรงตามตัวอักษรที่เขียนหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ เป็นถ้อยคำที่แสดงออกมาเป็นข้อความพิเศษ และเป็นเฉพาะภาษาหนึ่ง ๆ ชั้นเชิงหรือท่วงทำนองในการแต่งหนังสือหรือการพูด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 1227)

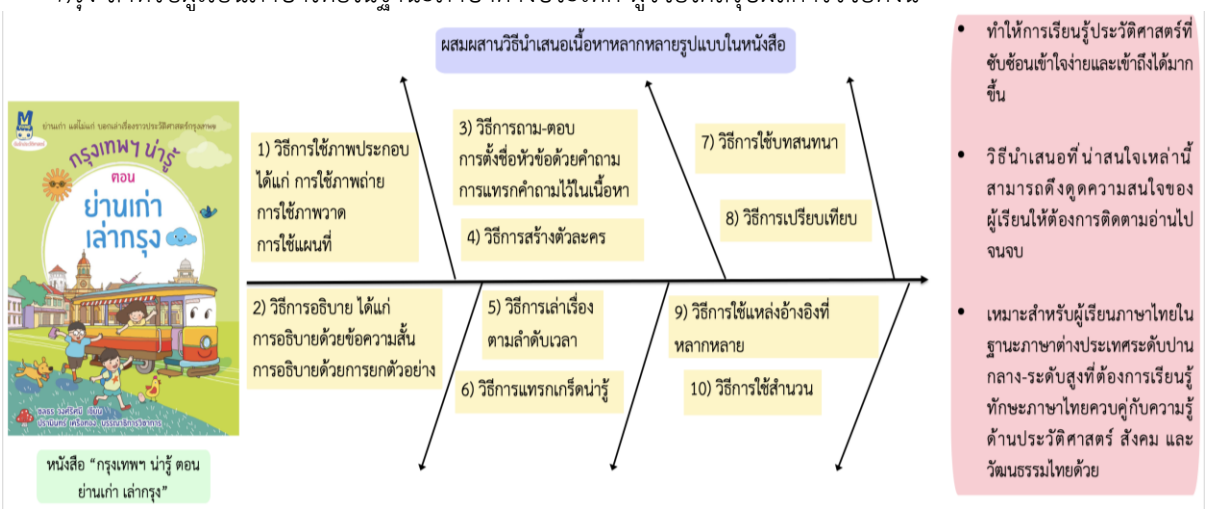
ในหนังสือเล่มนี้มีวิธีการใช้สำนวน ช่วยให้ผู้เรียนเห็นถึงความพยายามในการเล่าเรื่องให้มีสีสันและมีชีวิตชีวา เช่น ในบท **“สำเพ็ง เริ่มจากเรือสำเภา”** ได้เล่าเรื่องเกี่ยวกับความเป็นมาของตลาดสำเพ็ง ในเนื้อหาได้ใช้สำนวนคำว่า "ไก่บินไม่ตก" เพื่อบรรยายถึงลักษณะของบ้านเรือนที่เรียงติดกันอย่างหนาแน่นในชุมชนสำเพ็งในอดีต สำนวนนี้หมายถึง บ้านเรือนตั้งอยู่อย่างหนาแน่นมากจนแทบจะไม่มีที่ว่าง หลังคาบ้านอยู่ติดกัน จนไก่บินจากหลังคาบ้านหลังหนึ่งไปอีกหลังหนึ่งได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ตกลงมาตาย (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556, น. 83-85)

การใช้สำนวนนี้เพื่อเปรียบเทียบให้ผู้เรียนมองเห็นภาพหลังคาติด ๆ กัน และการใช้ "ไก่" ในสำนวนนี้เนื่องจากไก่เป็นสัตว์ที่บินได้ในระยะสั้น การเปรียบเทียบนี้จึงช่วยให้เห็นภาพความแออัดของพื้นที่ อีกทั้งทำให้การบรรยายเรื่องราวให้มีความชีวิตชีวาและมองเห็นตลาดสำเพ็งในช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ อนึ่ง ผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ เรื่องการเรียนรู้สำนวนไทยนับเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสำนวนสามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนไทย การเข้าใจสำนวนจึงช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและใช้ภาษาไทยในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องทั้งในด้านการพูดและการเขียนภาษาไทย

ภาพที่ 17 บท “สำเพ็ง เริ่มจากเรือสำเภา”
ที่มา: (ชลธร วงศ์รัศมี, 2556).

จากการวิเคราะห์วิธีนำเสนอประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานครในหนังสือ *กรุงเทพฯ น่ารู้ ตอน ย่านเก่า เล่ากรุง* สำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 18 แสดงการสรุปผลการวิจัย

การอภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์วิธีนำเสนอในหนังสือ *กรุงเทพฯ น่ารู้ ตอน ย่านเก่า เล่ากรุง* พบว่าวิธีนำเสนอในหนังสือเล่มนี้ช่วยให้ผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศเข้าใจประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของกรุงเทพมหานครได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการใช้วิธีที่หลากหลายและเทคนิคการนำเสนอที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน วิธีที่โดดเด่นมี 10 วิธี ได้แก่ 1) วิธีการใช้ภาพประกอบ มีจำนวน 3 วิธี ได้แก่ การใช้ภาพถ่าย การใช้ภาพวาด และการใช้แผนที่ 2) วิธีการอธิบาย มีจำนวน 2 วิธี ได้แก่ การอธิบายด้วยข้อความสั้น การอธิบายด้วยการยกตัวอย่าง 3) วิธีการถาม-ตอบ มีจำนวน 2 วิธี ได้แก่ การตั้งชื่อหัวข้อด้วยคำถาม การแทรกคำถามไว้ในเนื้อหา 4) วิธีการสร้างตัวละคร 5) วิธีการเล่าเรื่องตามลำดับเวลา 6) วิธีการแทรกเกร็ดน่ารู้ 7) วิธีการใช้บทสนทนา 8) วิธีการเปรียบเทียบ 9) วิธีการใช้แหล่งอ้างอิงที่หลากหลาย และ10) วิธีการใช้สำนวน ซึ่งพิจารณาในบริบทของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าวิธี

นำเสนอในหนังสือเล่มนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Li, J. (2024) ซึ่งได้วิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมในแบบเรียนภาษาไทยของสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยพบว่าการนำเสนอเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมสามารถทำได้ผ่านภาพ บทอ่าน แบบฝึกหัด ข้อสังเกต และเกร็ดความรู้ นอกจากนี้ ยังมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Hu, Y. (2561) ซึ่งศึกษาการนำเสนอเนื้อหาและกลวิธีการสอนในตำราเรียนภาษาไทยระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน โดยพบว่าการใช้บทอ่านจากเอกสารหรือหนังสือภาษาไทย การเสริมบทอ่านที่สอดคล้องกับบทเรียนหลัก และการนำเสนอบทสนทนาในบริบทสังคมไทย เป็นวิธีสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมไทยได้ดีขึ้น

วิธีนำเสนอในหนังสือ *กรุงเทพฯ น่ารู้ ตอน ย่านเก่า เล่ากรุง* ดังกล่าว ช่วยให้หนังสือเล่มนี้จำลองการเรียนรู้เชิงรุก เช่น วิธีการใช้ตัวละคร การที่ตัวละครยังมีบทบาทเป็นผู้นำไปท่องเที่ยวสำรวจย่านเก่าในกรุงเทพมหานครที่มีเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่ไม่เคยรู้ ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนสามารถจินตนาการว่าตนเองเป็นหนึ่งในตัวละครในการเดินทางท่องเที่ยวและสำรวจสถานที่ต่าง ๆ ตามหนังสือ วิธีนำเสนอเช่นนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) และทั้งนี้เป็นการเรียนรู้นอกห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้โดยใช้การไปทัศนศึกษา (Field Trip) ผู้เรียนจะได้สัมผัสประสบการณ์เสมือนจริงผ่านมุมมองของตัวละคร นอกจากนี้ ยังมีวิธีการถาม-ตอบ ซึ่งมีวิธีการตั้งคำถามในชื่อบทและเนื้อหาเช่น “พระนครเริ่มที่ไหน?” และ “เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น” กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม คิดวิเคราะห์ และค้นหาคำตอบในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งวิธีนำเสนอเช่นนี้สอดคล้องกับแนวทางของวิธีการเรียนรู้ด้วยการถามตอบ (Question-and-Answer) มุ่งให้ผู้เรียนจดจ่อและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้เหล่านี้เป็นวิธีการที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ซึ่งช่วยส่งเสริมความเข้าใจมากกว่าการท่องจำ และสนับสนุนให้ผู้เรียนนำข้อมูลที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่แตกต่างกัน (Bonwell & Eison, 1991, p. 5) ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องเน้นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์อย่างเต็มที่กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ (จินตนา สรายุทธพิทักษ์, 2565, น. 44) อนึ่ง การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-order Thinking Skills) ซึ่งทักษะการคิดขั้นสูงมีความสำคัญอย่างมากต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของผู้เรียนในทุกด้านในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคของการส่งเสริมและพัฒนาทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงโดยตรงควบคู่กับการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ เทคโนโลยี การใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งทักษะการคิดขั้นสูงประกอบด้วย ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Skills) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking Skills) และทักษะการคิดแก้ปัญหา (Problem Solving Skills) ทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving Skills) และการถ่ายโยงความรู้ (Transfer of Knowledge) (วัชรา เล่าเรียนดี ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิณ ศิริสัมพันธ์, 2560, น. 74-75)

ในหนังสือ *กรุงเทพฯ น่ารู้ ตอน ย่านเก่า เล่ากรุง* เป็นเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมไทย เช่น การลงหลักปักฐานที่ฝั่งธนบุรี การสร้างกรุงเทพมหานคร ชาวต่างชาติที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และมหรสพแห่งพระนคร เป็นต้น เนื้อหาเหล่านี้สำคัญต่อผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ เพราะการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยช่วยให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามบริบทของสังคมไทย (นิธิอร พรอำไพสกุล และผกาศรี เย็นบุตร 2561, น. 132-133) ซึ่งสอดคล้องกับ นวลทิพย์ เพิ่มเกษร (2547, น. 268-278) ได้กล่าวว่า การแทรกเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยในการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจวัฒนธรรมไทยได้ เมื่อเข้าใจวัฒนธรรมไทย เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม และประวัติศาสตร์ไทย ผู้เรียนจะเข้าใจวิธีคิด การกระทำ และการสื่อสารของคนไทยในบริบทต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

แนวทางการประยุกต์ใช้เนื้อหาเพื่อการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาไทยมีทั้งการสอนในห้องเรียน การเรียนรู้นอกห้องเรียน และการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การสอนภาษาไทยในห้องเรียน ผู้สอนสามารถใช้เนื้อหาจาก

หนังสือเล่มนี้เป็นสื่อการเรียนรู้ โดยประยุกต์ใช้แนวคิด Content-Based Instruction (CBI) ซึ่งเป็นการสอนภาษาผ่านเนื้อหาวิชาการ การเรียนรู้เนื้อหาช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ภาษา และความเชี่ยวชาญทางภาษาทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ง่ายขึ้น (Deita, 2015) ผู้สอนอาจเลือกเนื้อหาเกี่ยวกับย่านเก่าในกรุงเทพมหานคร ให้ผู้เรียนฝึกอ่าน สรุปความ หรืออภิปรายเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของพื้นที่นั้น ๆ และสำหรับการเรียนรู้นอกห้องเรียน สามารถเลือกสถานที่ที่กล่าวถึงในหนังสือเล่มนี้ เช่น พระบรมมหาราชวัง วัดพระแก้ว วัดสระเกศ ฯลฯ เพื่อจัดกิจกรรมทัศนศึกษา โดยผู้เรียนสามารถสัมภาษณ์บุคคลในพื้นที่ จดบันทึก และนำเสนอข้อมูลเป็นภาษาไทย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้สัมผัสบรรยากาศจริงของสถานที่ทางประวัติศาสตร์ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้โดยใช้การไปทัศนศึกษา (Field Trip) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์โดยตรง และสามารถเชื่อมโยงความรู้ในห้องเรียนกับบริบทจริงได้ (ทิศนา แขมมณี, 2564, น. 343-346) นอกจากนี้ สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หนังสือเล่มนี้สามารถใช้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมในการเรียนรู้ภาษาไทยผ่านบริบททางประวัติศาสตร์ หรือใช้เพื่อเรียนรู้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานคร โดยสอดคล้องกับแนวคิดการอ่านแบบกว้างขวาง (Extensive Reading) ที่เน้นการอ่านเพื่อความเพลิดเพลินมากกว่าการมุ่งเน้นหลักภาษาเพียงอย่างเดียว โดยผู้เรียนสามารถเลือกสื่อที่ตนเองสนใจ (วสันต์ หอมจันทร์, 2019) ซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะภาษาและความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทยไปพร้อมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศึกษาหนังสือหรือสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ ที่เน้นการนำเสนอประวัติศาสตร์หรือวัฒนธรรมในบริบทผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

2. ควรมีการนำวิธีนำเสนอและวิธีทางภาษาในหนังสือเล่มนี้ไปพัฒนาการสร้างสื่อการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในหลากหลายรูปแบบ เช่น หนังสือเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติม หรือสื่อออนไลน์ต่าง ๆ

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย

ทำให้เห็นลักษณะเด่นในการนำเสนอเนื้อหาประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานครให้น่าสนใจและเข้าถึงง่ายผ่านวิธีการต่าง ๆ ช่วยให้การเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ เช่น การออกแบบหลักสูตร การจัดทำหนังสือเรียน และการพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กิตติชัย สุธาสิโนบล. (2557). เทคนิคการใช้คำถาม. *สารานุกรมศึกษาศาสตร์, 49*(2), 95-106. ค้นคืนจาก https://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/view/5541/5186.

จินตนา สรายุทธพิทักษ์. (2565). *การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชลธร วงศ์รัศมี. (2556). *กรุงเทพฯ น่ารู้ ตอน ย่านเก่า เล่ากรุง*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มติชน.

ชลธร วงศ์รัศมี. (2556). *กรุงเทพฯ น่ารู้ ตอน ย่านเก่า เล่ากรุง* [ฉบับดิจิทัล]. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มติชน. ค้นคืนจาก https://www.naiin.com/product/detail/141281.

ณิชากร จิระกิจ, และรัญชนีย์ ศรีสมาน. (2565). กลวิธีการนำเสนอตัวละครในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องบูรพา ของ ว.วินิจฉัยกุล. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 13*(2), 59-69.

ถิรวิท ไพรมหานิยม. (2559). *การศึกษาองค์ประกอบของเรื่องสั้นภาษาอังกฤษ* (*A Study of English Short Story Elements)*. (รายงานวิจัย). ค้นคืนจาก https://archive.org/details/elements-of-english-short-story.

ทิศนา แขมมณี. (2564). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 25). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นวลทิพย์ เพิ่มเกษร. (2547). การสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยแก่ชาวต่างประเทศ. *วรรณวิทัศน์, 4*, 268-278.

นิธิอร พรอำไพสกุล และผกาศรี เย็นบุตร. (2561). การสังเคราะห์งานวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. *วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร, 8*(2), 109-151.

เบญจมาภรณ์ สุริยาวงศ์. (2562). กลวิธีในการเล่าเรื่องของเรื่องเล่ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในจังหวัดเชียงราย. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ, 12*(1), 81-88. ค้นคืนจาก https://so04.tci-thaijo.org/index.php/social_crru/article/view/186456/131554.

พรหมพชร เกตดี. (2567). การเขียนอธิบาย ชี้แจง [บทความออนไลน์]. ค้นคืนจาก https://katedee-online.blogspot.com/p/blog-page_13.html.

ยิ่นเฟย เฉิน. (2562). *สภาพการเรียนภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีน สาขาวิชาภาษาไทย ระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย ณ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน*. (ปริญญานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2552). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย: ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.* กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.* กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.

วสันต์ หอมจันทร์. (2019). การใช้กิจกรรมการอ่านแบบกว้างขวางเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชธานี. *Journal of Ratchathani Innovative Social Sciences, 3*(2), 53-62.

วัชรา เล่าเรียนดี ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิณ ศิริสัมพันธ์. (2560). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21*. นครปฐม: บริษัทเพชรเกษมพริ้นติ้งกรุ๊ปจำกัด.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *เพื่อนคู่คิดมิตรคู่ครู แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

สุรีย์วรรณ เสถียรสุคนธ์. (2554). การสอนภาษาไทยให้แก่นักศึกษาชาวจีน: สภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไข. *Journal of Studies in the Field of Humanities, 18*(1), 104-127.

Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom (ASHE-ERIC Higher Education Report).* ERIC Clearinghouse on Higher Education, George Washington University.

Bossdesigner & Cooking. (2555, 23 มิถุนายน). *การใช้ภาพประกอบในงานเขียน*. ค้นคืนจาก https://www.gotoknow.org/posts/202622.

Code Genius Academy. (2022). *Critical Thinking Skill ทักษะสำหรับคนยุคใหม่ ในโลกที่มีการพัฒนาอย่างไม่สิ้นสุด*. ค้นคืนจาก https://codegeniusacademy.com/critical-thinking/?utm_source=chatgpt.com.

Deita, H. C. H. (2015). Content-based instruction: Exploring its strength and effectiveness. *Sripatum Journal, 11(*3), 31–36.

Li, J. (2024). การวิเคราะห์กลวิธีและลักษณะการนำเสนอเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมของแบบเรียนภาษาไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 32(*2), 101–115.

Liddicoat, A. J. (2004). Intercultural language teaching: principles for practice. *New Zealand Language Teacher, 30*, 17-24.

Matichon. (2565, 1 ธันวาคม). *ตามรอยฉากสุดท้ายกรุงธนบุรี กับ “ปรามินทร์ เครือทอง” นักวิชาการประวัติศาสตร์ แฟนคลับพระเจ้าตาก.* ค้นคืนจาก https://www.matichon.co.th/happy-journey-with-bem/news_3703483.

The 101 World. (2562, 15 มกราคม). *ชลธร วงศ์รัศมี author at the 101 world*. ค้นคืนจาก https://www.the101.world/author/chonlatorn/.

Hu, Y. (2561). *เนื้อหาและกลวิธีการนำเสนอในตำราเรียนภาษาไทยระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน.* (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

陈婧. (2016). 在泰语教学中培养跨文化交际能力探析. *广西教育, 0*(19), 157-158.

林春苗. (2017). 中泰文化对比在高职泰语教学中的作用. *新丝路（下旬）*(20), 119-120.

杨丽. (2018). 国际视野下泰语人才培养课程体系构建的思考. *教育界（高等教育）*(3), 125-126.

易朝晖. (2013). *泰国国家概况*. 重庆: 重庆大学出版社.